

Handläggare
Joanna Millares Rosell
Telefon: 08-50825402

Till
Socialnämnden
2020-04-21

Språkcentrum för nationella minoritetsspråk avseende jiddisch och romani chib – Institutet för språk och folkminnens rapport

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2020/418

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss av rapport från Institutet för språk och folkminnen.

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en rapport från Institutet för språk och folkminnen (Isof) om språkcentrum för nationella minoritetsspråk avseende jiddisch och romani chib. I utredningen föreslås att språkcentrum för jiddisch och romani chib inrättas inom ramen för myndigheten och att båda språkcentrumen placeras i Stockholmsområdet. Enligt rapporten är de båda språken i stort behov av revitaliseringsinsatser. Språkcentrumens uppdrag ska bland annat vara att tillgodose de judiska och romska minoriteternas behov av och rätt att återta sitt eget språk, främja språkens användning i samhället, bistå med sakkunskap och sprida kunskaper om revitalisering. Barn och unga ska särskilt prioriteras.

Förvaltningen ställer sig positiv till inrättande av språkcentrum och bedömer att förslagen i rapporten stämmer väl överens med det lagstadgade grundskyddet som innebär att kommunen ska skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Förslagen ligger även i linje med stadens strategi för romsk inkludering och förvaltningen instämmer i rapportens slutsats att det finns förutsättningar att bedriva arbetet genom språkcentrum. Förvaltningen föreslår att

socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en rapport från Institutet för språk och folkminnen om språkcentrum för nationella minoritetsspråk avseende jiddisch och romani chib. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Kulturnämnden, Utbildningsnämnden, Äldrenämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, E romani glinda, Judiska församlingen i Stockholm och Romano Paso. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 28 april 2020.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 april 2020. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 april 2020.

Ärendet

Regeringen beslutade den 28 juni 2018 att ge Institutet för språk och folkminnen (Isof) i uppdrag att utreda formerna för hur språkcentrum för finska och meänkieli kan organiseras och utreda förutsättningarna för motsvarande funktioner för jiddisch och romani chib. Isof har valt att organisera utredningsarbetet i form av ett projekt kallat Språkcentrumutredningen.

I rapporten redogör Isof inledningsvis för uppdraget och dess genomförande, inklusive en redovisning av samrådsförfarandet och en sammanfattning av delrapporteringen som lämnades till regeringen den 1 februari 2019. I delrapporten lämnade Isof förslag till hur språkcentrum för finska respektive meänkieli kan organiseras. Därefter beskrivs bakgrunden till och utvecklingen av språksituationen för jiddisch och romani chib samt relaterade problem. Vidare redovisas Isofs överväganden gällande alternativa modeller för språkrevitalisering samt nationella minoriteters immateriella kulturarv.

Det konstateras att behovet av revitaliserande insatser för de nationella minoritetsspråken jiddisch och romani chib är mycket stora och det finns en stark önskan bland de båda minoriteterna att utveckla revitaliseringsinsatserna och att bedriva arbetet i en mer organiserad form. Förutsättningarna för att bedriva arbetet för att revitalisera och stärka jiddisch ställning genom ett språkcentrum

bedöms som goda. Romani chib är ett komplext språk med många varieteter och utmaningarna är stora, förutsättningarna för att bedriva arbetet inom ramen för ett språkcentrum bedömds dock som tillräckligt goda.

I förslagsdelen i slutrapporten föreslår Isof att språkcentrum för jiddisch och romani chib inrättas inom ramen för myndigheten. Isof föreslår att båda språkcentrumen placeras i Stockholmsområdet. Språkcentrumens uppdrag ska vara att tillgodose de judiska och romska minoriteternas behov av och rätt att återta sitt eget språk, främja språkens användning i samhället, bistå med sakkunskap och utveckla metoder för att stärka minoriteternas förutsättningar att bruka och återta språket och sprida kunskaper om revitalisering. Barn och unga ska särskilt prioriteras och insatserna ska utgå ifrån minoritetens behov av revitaliseringsinsatser.

I rapporten anges vidare att för att säkra minoriteternas aktiva medverkan, delaktighet och inflytande över verksamhetens inriktning bedöms att en styrgrupp med representanter från minoriteterna bör knytas till respektive språkcentrum. Slutligen redovisas i rapporten förslag på uppdragens utformning för respektive språkcentrum, budget och bedömningar kring bemanning. Avslutningsvis redovisas en konsekvensanalys av de samlade förslagen i båda rapporterna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) anges att kommuner ska skydda och främja nationella minoriteters språk och kulturer genom ett grundskydd. Grundskyddet innebär att staden ska skydda och främja de nationella minoritetsspråken och främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Staden ska också främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket.

Stockholms stad ingår sedan 2016 som utvecklingskommun för romsk inkludering med syfte att öka den romska minoritetens förtroende för socialtjänsten och på Socialförvaltningens finns två romska brobyggare. I stadens strategi för romsk inkludering 2018-2022 anges att insatser som bidrar till att de nationella minoritetsspråken revitaliseras och består som levande språk i Sverige ska prioriteras. Stadens skolor erbjuder modersmålsundervisning i romani chib för alla de elever som ansöker om det men det är förhållandevis få vårdnadshavare med

romsk tillhörighet som söker modersmålsundervisning i romani chib. Av flera rapporter framgår att det stigma som fortfarande är en del av många romers vardag påverkar föräldrarnas benägenhet att hävda den rättigheten för sina barn. Detta är också något som tas upp i Isofs rapport och det anges i rapporten att ett språkcentrum kan arbeta med att göra olika aktörer medvetna om vikten av språkens överlevnad och utveckling, om betydelsen av modersmålsundervisning och andra utbildningsinsatser.

Socialförvaltningens romska brobyggare poängterar att det finns stora behov av insatser för att underhålla och bevara språket då det talas mindre idag, särskilt av barn som också har mer influenser utifrån. De bedömer att språkcentrum kan bli en viktig del av romsk inkludering för att bevara språket vilket också är en del av den romska kulturen och lyfter fram att det är viktigt att romer är delaktiga i Språkcentrums arbete.

Förvaltningen ställer sig sammanfattningsvis positiv till inrättande av språkcentrum och bedömer att förslagen i rapporten stämmer väl överens med det lagstadgade grundskyddet som innebär att kommunen ska skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

Förslagen ligger även i linje med stadens strategi för romsk inkludering och förvaltningen instämmer i rapportens slutsats att det finns förutsättningar att bedriva arbetet genom språkcentrum. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Språkcentrum för nationella minoritetsspråk, rapport från Institutet för språk och folkminnen